

Innst. 119 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 20 (2015–2016)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Rapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd om virksomheten 2. halvår 2015–1. halvår 2016

Til Stortinget

Sammendrag

Det nordiske samarbeidet står sterkt i de nordiske land. Vi har felles interesser og drar stor nytte av samråd og samarbeid. Det parlamentariske samarbeidet i Nordisk råd bygger på ønsket om å styrke og videreutvikle dette fellesskapet.

Nordisk råd deltar aktivt i det regionale samarbeidet i Nordens nærområder, det være seg i Arktis, Barentsregionen eller Østersjøregionen, samt i partnerskapene i Den nordlige dimensjon.

Nordisk råd fremmer en rekke forslag til Nordisk ministerråd og de nordiske lands regjeringer som det tas stilling til og gis tilbakemelding til rådet om. Nordisk råd behandler og uttaler seg også om budsjett og andre forslag fra Nordisk ministerråd.

Stortinget har en aktiv delegasjon i Nordisk råd som setter sitt preg på utvalgsmøter, deltakelse i konferanser og sesjonene. To av utvalgslederne kommer fra Norge.

Nordisk råd avholdt sin årlige sesjon i oktober 2015 i Reykjavik. Hovedtemaet for sesjonen var nordiske visjoner og internasjonal politikk. Flyktning-krisen og hvordan de nordiske landene har håndtert denne, relasjonen til Russland, forsvars- og sikkerhetspolitikk og grensehindre ble debattert.

Under det innledende toppmøtet med de nordiske lands statsministre ble det konstatert at i urolige tider blir behovet for et nært og tett samarbeid mellom naboer desto viktigere, og statsministrene ga hver for

seg uttrykk for det nordiske samarbeidets muligheter i tiden framover. Det kommende finske formannskapet i Nordisk ministerråd og det kommende danske formannskapet i Nordisk råd presenterte sine respektive program. Det ble avviklet en spørretime, denne gang med de nordiske miljøministrene, og et stort antall medlemsforslag ble presentert. De nordiske lands parlamentspresidenter deltok som gjester ved sesjonen, ved siden av at de avholdt sine egne møter.

Delegasjonen har i året som er gått, vært opptatt av å følge opp arbeidet med å fjerne grensehindringer, og har i dialogen med den norske samarbeidsministeren gitt uttrykk for at det konstruktive arbeidet i Grensehinderrådet må fortsette.

Nordisk råd har valgt president og visepresident fra den danske delegasjonen til å lede arbeidet med rådet i 2016. Det danske formannskap har satt fokus på felles nordisk nytte og merverdi, særlig innenfor tre hovedområder: nordisk forsvarssamarbeid, nordisk helsesamarbeid og nordisk turismesamarbeid. Stortingets delegasjon til Nordisk råd prioriterer arbeidet med et godt naboskap i hele regionen, fra Vest-Norden til Østersjøregionen, og med parlamentariske organer i nord og i Arktis. Nordisk samarbeid med EU står også høyt på dagsordenen. Dialogen og samarbeidet med russiske parlamentarikere har i de to seeste årene befunnet seg i en bølgedal, som følge av Russlands annektering av Krim. Norden er naboregion til Russland, og det er naturlig at de nordiske landene følger utviklingen i øst med uro. Det er likevel enighet om å holde kanalene åpne på det parlamentariske nivået, og medlemmer av Dumaen og Føderasjonsrådet ble invitert til Nordisk råds sesjon i Reykjavik.

I oktober 2016 ble det arrangert en rundebordskonferanse om nordisk forsvarssamarbeid i Helsingør med deltakelse fra nordiske parlamentarikere og nordiske forsvarsministre i regi av den danske dele-

gasjonen. Møtet var en oppfølging av tilsvarende møter i Riksdagen i Sverige i 2015 og i Stortinget i 2014. Nordisk råd anser at slike møteplasser mellom nordiske regjeringsrepresentanter og Nordisk råds parlamentarikere kan være viktige på saksområder hvor det ikke er etablert formelle ministerråd.

Arbeidet med å reformere Nordisk råd er videreført, og fra 2016 er antall fagutvalg redusert fra fem til fire. Målet er økt politisering av rådets arbeid blant annet ved å tillegge partigruppene et større ansvar. De koordinerte partigruppe-, presidie- og utvalgsmøtene i januar legges til formannskapslandet i Nordisk ministerråd for å bedre dialogen med ministerrådet, og april møtene skal avsluttes med en formell sesjon for å sette et aktuelt tema på rådets dagsorden og for hurtigere behandling av sakene.

Årsrapporten inneholder videre en detaljert oversikt over rådets organisasjon, Norges delegasjon, Stortingets debatt om nordisk-arktisk samarbeid, rådets prioriteringer i 2016, den 67. sesjonen i Reykjavik i oktober 2015, temasesjon i april 2016 og arbeidet i presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen. I tillegg omtales det parlamentariske samarbeidet i Østersjøområdet og Vest-Norden.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre Simensen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, Regina Alexandrova, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Harald T. Nesvik, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, viser til at Nordisk råd er et viktig møtested for utveksling av erfaringer, dialog og politikkutforming. Komiteen ser norsk deltakelse i Nordisk råd som en verdifull mulighet for å videreutvikle og styrke samarbeidet mellom de nordiske land.

Komiteen har merket seg at årsrapporten for 2. halvår 2015 og 1. halvår 2016 gir uttrykk for stor aktivitet på mange områder, og at den norske delegasjonen er en aktiv deltaker i møter og i det forberedende arbeidet. Norsk formannskap i to av fagutvalgene i den aktuelle perioden har styrket norsk mulighet til å påvirke dagsorden i det nordiske samarbeidet.

Komiteen registrerer økt interesse for forsvars- og utenrikspolitiske spørsmål i Nordisk råd. Nordisk forsvarssamarbeid og økt vekt på samarbeid

mellom Nordisk råd og EU har preget debatten. Likeledes har flyktninge- og migrasjonsspørsmål, samarbeid i FN, spørsmål om Arktis og forholdet til Russland stått sentralt når nordiske politikere har møttes.

Komiteen viser til at arbeidet med å fjerne grensehindre og sikre at nye ikke oppstår, fortsatt er en høyt prioritert oppgave og har merket seg Grensehinderrådets konstruktive innsats i den sammenheng.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet vil peike på at det i 2015 vart innført identitetskontroll ved passering mellom Danmark og Sverige over Øresund. Dette er eit brot på den nordiske passfridomen som vart etablert i 1954. Austerrike, Tyskland, Danmark, Sverige og Noreg har fått tidsavgrensa tilgang til grensekontroll av EU-kommisjonen. Dette er eit krevjande tema i Nordisk råd, som seinast 25. november 2016 vart tatt opp på eit seminar i den svenske ambassaden i København der Nordisk råd var medarrangør. På dette møtet uttrykte både Sveriges og Danmarks ambassadørar at det ikkje låg an til at grensekontrollen mellom Danmark og Sverige ville bli oppheva snarleg. Samstundes uttrykte dei at det ikkje var politiske signal frå dei respektive regjeringar om å etablere grensekontroll langs Nordens yttergrenser for å gjenopprette passfridom i Norden. Dei peika på at dette alternativet ikkje var aktuelt før EU eventuelt kollapsa.

Komiteen viser til at Nordisk råd er en aktiv aktør i regionalt parlamentarisk samarbeid i Nordens nærområder, i Vest-Norden, Arktis, Barentsregionen og Østersjøregionen, samt partnerskapene i Den nordlige dimensjonen.

Komiteen har merket seg at det danske formannskapet for 2016 har satt fokus på tre hovedområder, nemlig nordisk forsvarssamarbeid, nordisk helsesamarbeid og nordisk turismesamarbeid, og i den forbindelse gjennomført to konferanser om henholdsvis felles turismestrategi og forsvarssamarbeid. Nordisk råd fikk i 2013 en parlamentarisk forankring av forsvarssamarbeidet i NORDEFCO.

Komiteen registrerer at Nordisk råd fra 1. januar 2016 etter en omfattende reformprosess for å sikre økt politisering og større innflytelse til partigruppene, gikk fra fem til fire fagutvalg.

Komiteen viser til at utvalgene spiller en sentral rolle i det nordiske samarbeidet, og har merket seg at en rekke viktige temaer som for eksempel Nordens kulturelle skolesekk, økt samarbeid om au pair-ordningen i de enkelte land, barn og unges psykiske helse i Norden og flysikkerhet og arbeidsvilkår i flybransjen har vært til behandling i Nordisk råds organer.

Komiteen konstaterer at Nordisk råd behandler og vedtar en rekke rekommandasjoner til Nordisk ministerråd av stor betydning for innbyggerne i Norden. Det er derfor viktig at sakene også forankres i Stortinget og dets fagkomiteer, og komiteen har merket seg at det fortsatt arbeides med å finne fram til en optimal ordning for å sikre dette.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 20 (2015–2016) – Rapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd om virksomheten 2. halvår 2015–1. halvår 2016 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 7. desember 2016

Anniken Huitfeldt

leder

Marit Nybakk

ordfører

